

О. М. Луцків, М. В. Максимчук

Інституційне середовище регіональної структурної політики

Визначено базові поняття та окреслено концептуальні засади формування інституційного середовища регіональної структурної політики, під якою розуміється діяльність відповідних органів державної влади на регіональному та субрегіональному рівні, що спрямована на досягнення збалансованої та ефективної структури економіки регіонів держави. Окреслено мету, стратегічні цілі й пріоритети регіональної структурної політики України та запропоновано концептуально-методологічний інструментарій і систему заходів задля досягнення обраних стратегічних цілей і пріоритетів. Досліджено проблеми формування інституційного середовища регіональної структурної політики. Визначено пріоритети проведення структурних трансформацій, що полягають у пришвидшеному розвитку третинного (сфера послуг і фінанси) і четвертинного (інформаційна сфера) секторів економіки регіонів. Внаслідок проведених порівняльних досліджень на основі обраних структурних стандартів та орієнтирів визначено коло структурних проблем економіки країни та її Західного регіону, запропоновано шляхи вирішення цих проблем.

Ключові слова: регіональна структурна політика, інституційне середовище, інститут, інституція, регіон, структурні стандарти та орієнтири, реструктуризація, структурна корекція, структурна трансформація, структурні зрушення.

Потреба у структурних змінах в економіці регіонів України зумовлена вибором європейського вектора інтеграції, нагальною потребою у побудові конкурентоспроможної економіки держави та її регіонів. Необхідність врахування інституційних чинників формування економічного середовища пов'язана з тим, що вони визначають рівень і додаткові можливості прискорення соціально-економічного розвитку, у тому числі проведення структурних змін. Функціонування економіки регіонів багато в чому визначається розвитком інституційного середовища, що визначає господарську поведінку економічних суб'єктів, загальну ефективність і результативність їх господарської діяльності. У зв'язку із цим дослідження інституційного середовища регіональної структурної політики (РСП) є важливим науковим і прикладним завданням, від розв'язання якого залежить ефективність управління регіональними економічними системами.

Проблематика структурних змін в економіці завжди була в центрі уваги як зарубіжних, так і вітчизняних учених. Зокрема, цим питанням присвячені праці Д. Белла, Е. Домара, К. Ерроу, Ф. Кене, Дж. Б. Кларка, В. Леонтєва, У. Льюїса, А. Маршалла, Д. Норта, В. Парето, Р. Рейча, Д. Рікардо, А. Сміта, Р. Солоу, Р. Стоуна, Й. Шумпетера. Серед вітчизняних учених, які займались дослідженням проблематики структурної трансформації економіки регіонів, впливу структурних чинників на економічний розвиток слід відзначити Я. Б. Базилюка, О. С. Власюка, В. М. Гейця, Я. А. Жаліла, І. В. Крючкової, В. Р. Сіденка, Т. П. Шинкоренко та ін. Підґрунтям до розв'язання проблем інституційного забезпечення розвитку економіки регіонів слугують наукові доробки вітчизняних інституціоналістів:

В. М. Гейця, А. А. Гриценка, В. В. Дементьєва, І. Й. Малого, О. Л. Яременка й ін. Разом із тим проблема інституційного забезпечення формування та реалізації РСП потребує подальшого поглиблення досліджень, оскільки протягом останнього часу значно змінилися соціально-економічні та політико-правові обставини регіонального розвитку.

Метою статті є визначення базових понять та окреслення концептуальних засад формування інституційного середовища регіональної структурної політики, формулювання пропозицій щодо запровадження моніторингу структурної політики, у т. ч. на основі запровадження структурних стандартів та орієнтирів.

Під РСП слід розуміти діяльність відповідних органів державної влади на регіональному та субрегіональному рівні, що спрямована на досягнення збалансованої та ефективної структури економіки регіонів держави. Така політика передбачає вибір стратегічної мети, напрацювання відповідного концептуально-методологічного інструментарію та розробки системи заходів задля досягнення обраних стратегічних цілей і пріоритетів. Таким чином, РСП – це система заходів, направлених на формування необхідних регіональних пропорцій розвитку економіки. На сучасному етапі розвитку трансформаційних процесів РСП має виконувати роль сполучної ланки між мікроекономічним рівнем, що характеризується ефективним функціонуванням окремих підприємств і макроекономічними пріоритетами розвитку загальнодержавної структурної політики. Ефективна регіональна структурна політика має враховувати сучасні критерії вибору пріоритетів та ґрунтуватись на виваженому застосуванні різноманітних інструментів усунення диспропорцій і відновлення рівноваги на мезорівні [5, с. 70]. Прикладною складовою і наслідком реалізації регіональної структурної політики є структурна корекція економіки регіонів. Під структурною корекцією ми розуміємо систему заходів організаційно-управлінського характеру, спрямованих на досягнення такої структури економічної діяльності регіону, яка, з одного боку, відповідає сучасним структурним нормам і стандартам (насамперед економічно розвинених західних країн), а з іншого – є результатом еволюційного розвитку секторно-галузевої структури економіки регіонів України, що формувалась протягом різних періодів її господарської історії, відповідає потенціалу територій і забезпечує їх сталий розвиток.

Основною метою структурної політики на регіональному рівні є подолання диспропорцій регіонального розвитку, збалансування галузевих пропорцій, зміцнення міжрегіональних економічних зв'язків для забезпечення конкурентоздатності вітчизняного виробництва як на світовому ринку наукомісткої продукції, так і на внутрішньому ринку [4, с. 12]. А наслідком її реалізації – реструктуризація економіки регіону, що має дві основні складові: інституційні та власне структурні перетворення, що складають єдиний комплекс і можуть бути охарактеризовані відповідними наборами заходів (рис. 1).

Під інституційним середовищем РСП слід розуміти сукупність формальних (правила, норми, закони та інші юридичні регулятори) та неформальних (уявлення, традиції, звички) інститутів, що регулюють господарсько-управлінську діяльність суб'єктів регіональної політики, а також сукупність цих суб'єктів (інституцій) як інституціолізованих організацій (органи регіонального та державного управління, структури місцевого самоврядування та самоорганізації громадян).

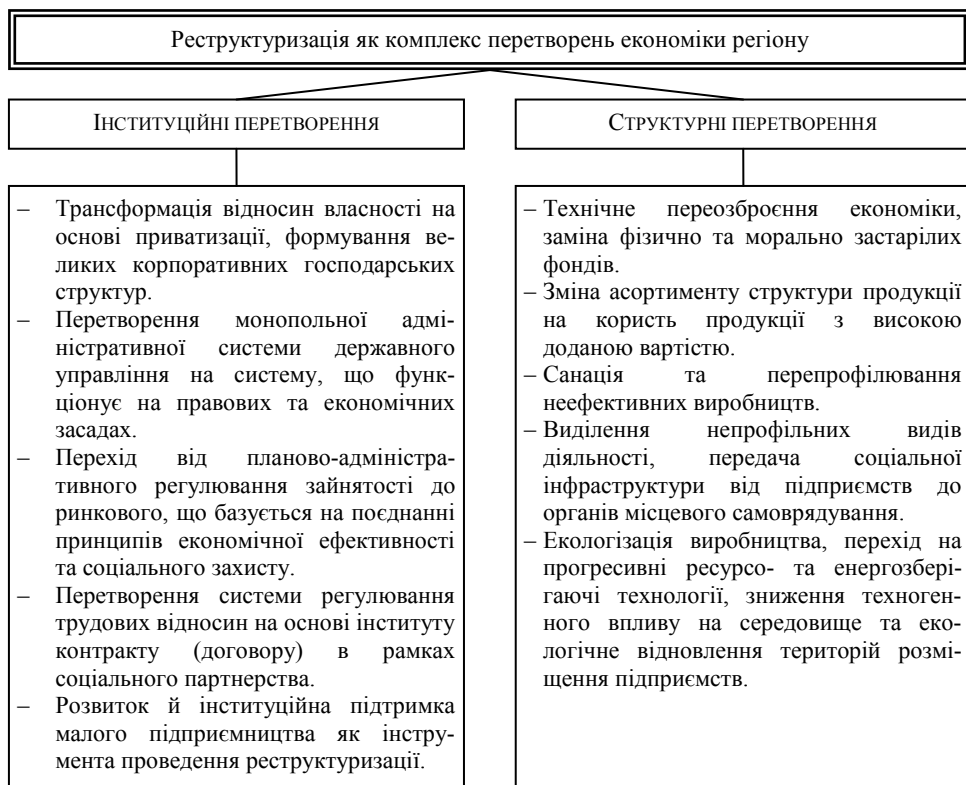

Рис. 1. Реструктуризація як кінцева мета регіональної структурної політики

Інституційне середовище має бути вибудоване таким чином, щоб воно насамперед сприяло демонополізації влади, що є головним складовим елементом у подоланні економічної корупції, неформальні інститути якої інтенсивно формувалися в регіонах України протягом останніх десятиліть. Демонополізація має торкнутись не тільки владних інститутів, але й економічних. Для цього слід провадити заходи з децентралізації владних повноважень, розвивати нові форми підприємницької діяльності, що б долали монополізацію у господарській сфері.

Ефективні структурні перетворення можливі тільки у декорумпованому й демонополізованому інституційному середовищі, коли немає «недоторканих» галузей і видів економічної діяльності, що контролюються олігархічною системою влади, що гальмує структурні зміни, консервує неефективну структуру економіки регіонів держави. У межах цих змін значна частина економічних і фінансових ресурсів має бути зосереджена на місцях, на рівні місцевих територіальних громад.

У цьому контексті слід згадати Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, затверджену Кабінетом Міністрів України у квітні 2014 р. Цей документ містить пропозиції щодо трансформації обласних та районних державних адміністрацій, формування на їх базі управлінських структур європейського взірця за типом префектур. Ці структури мають займатися лише контролем за додержанням законодавства на території відповідної

одиниці, а управлінські функції мають бути передані виконавчим органам, що формуватимуть представницькі органи самоврядування відповідного рівня. Така інституційна структура політичної та економічної влади буде чутливішою до потреб населення і зможе на цій основі провадити ефективнішу регіональну структурну політику, насичену новим економічним і правовим змістом.

Адже високий рівень централізації, як правило, негативно позначається на економічному розвитку регіонів, оскільки центральна влада не може ефективно вирішувати більшість місцевих проблем, а місцеві органи влади фактично не вмотивовані до підвищення ефективності своєї діяльності та виявляють низьку активність і безініціативність [1]. Для покращення соціально-економічної ситуації на місцях і зниження рівня структурної незбалансованості слід зменшувати рівень централізованого управління розвитком регіону. Децентралізація є фактором забезпечення структурних змін у регіоні ще й тому, що охоплює широкий набір реформ з передачі економічних і соціальних функцій держави місцевим органам влади, приватному сектору, неурядовим організаціям. Регіональна влада краще знає проблеми свого регіону, а отже, більш компетентна в їхньому розв'язанні порівняно із центральними органами влади, а швидкість реагування на місцях є завжди вищою. Також децентралізація дозволяє збільшити конкуренцію між регіонами за залучення інвестицій, оскільки регіональна влада може самостійно встановлювати рівень оподаткування і визначати процедури адміністрування [12, с. 135]. Тобто лише перенесення акцентів державної структурної політики з централізованого управління на регіональний рівень, що супроводжується передачею владних повноважень місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування, відкриває найбільш широкі можливості для забезпечення збалансованого економічного розвитку регіонів України.

Також слід забезпечити формування інститутів державно-приватного партнерства, що б забезпечували взаємодію управлінських структур держави та бізнес-структур при формуванні та реалізації стратегічних пріоритетів регіональної структурної політики. Це також передбачає впровадження інституційних інновацій як на регіональному, так і субрегіональному рівнях господарювання. Інституційне середовище можна вважати сприятливим лише в тому випадку, якщо воно забезпечує формування інституційних інновацій у різних сегментах управлінської та підприємницької діяльності регіонів держави.

Особлива роль тут має належати т. зв. «регіональним інститутам розвитку» (PIR), що мають бути опорними ланками реалізації пріоритетів регіональної структурної політики. Для цього вони мають бути прив'язані до специфічних умов розвитку окремих регіонів, чого можна досягнути на основі поєднання фінансування цільових комплексних програм розвитку, системи міжбюджетних відносин та фондів регіонального розвитку.

Ядро інституційного середовища регіональної структурної політики формують PIR, у складі яких можна виділити кілька типів, а саме: регуляторно-посередницькі інститути (агенції регіонального розвитку, торгово-промислові палати, агенції інвестиційного та економічного розвитку); фінансові інститути сприяння інноваційній та інвестиційній діяльності (фонди регіонального розвитку, венчурні фонди, регіональні та муніципальні банки); інститути економічного зонування та районування

(спеціальні економічні зони, індустріальні парки, технопарки, технополіси, інституціолізовані економічні макро- та мезорегіони, що використовуються для стратегічного планування розвитку держави); цільові інститути нефінансового сприяння інноваційній і зовнішньоекономічній діяльності (бізнес-інкубатори, науково-освітні та консалтингові центри, спілки та фонди підтримки підприємців, кооператорів і роботодавців, союзи промисловців та інші недержавні фахові інституції); регіональні іпотечні фонди.

На сучасному етапі економічного розвитку суттєво змінюється функція РІР. Відбувається перехід від вирівнювальної функції, коли вони «підтягували» регіон до середнього загальнодержавного рівня розвитку, до модифікованої інтегративної функції, коли вони починають працювати на конвергенцію економічного простору регіонів держави, сприяють становленню конкурентного інституційного середовища розвитку економіки.

Важливою функцією РІР є міжрегіональний і міжгалузевий трансфер інновацій, перерозподіл інвестиційних потоків до стратегічно важливих та економічно й соціально доцільних видів економічної діяльності. Фактично ця система забезпечує попит на інновації економічного та інституційного плану, формує квазірининок регіональної структурної політики. Цей ринок по суті є адміністративним ринком, тобто механізмом, що розподіляє управлінські й владні повноваження між суб'єктами регіональної структурної політики – інституціями, що формують її пріоритети й цілі, провадять заходи з їх досягнення.

Слід зазначити також і той факт, що реалізація структурної політики вимагає ретельної оцінки наявності програм структурної перебудови, стратегії соціально-економічного розвитку регіону та оцінки їх якості, сильних і слабких сторін, бар'єрів реалізації та ризиків. Так, основною проблемою ефективного реалізації регіональної структурної політики є відсутність стратегічного бачення розвитку регіонів, оскільки більшість їх програмних документів мають декларативний характер. Слід вказати і на відсутність підпорядкованості та узгодженості між Стратегією України, щорічними програмами соціально-економічного розвитку, цільовими програмами, а також стратегіями розвитку окремих регіонів України.

Основною проблемою є те, що попри розробку значної кількості стратегій, концепцій, загальних і цільових програм розвитку відповідних територій і стратегічних планів території чіткого визначення програм і напрямів структурної трансформації та реформування окремих сфер діяльності конкретного регіону та його економіки загалом так і не відбулося. Зазначені документи не вирішують і проблем збалансованості структур економіки всередині регіонів, оскільки основні цілі, що зазначені у стратегічних документах, практично не виконуються. Тому важливою складовою регіональних стратегій мав би бути розділ «Структурна трансформація економіки», у якому би чітко були виписані механізми її забезпечення.

Регіональна структурна політика є невід'ємною складовою системи стратегічного планування розвитку регіонів держави. Ця система на сучасному етапі розвивається в напрямі запровадження європейських стандартів планування регіонального розвитку. Проте зараз спостерігається певний розрив між системою стратегічного планування, що діє переважно в галузевому розрізі, та системою РІР. Зміни тут мають відбутись таким чином, щоб було сформовано систему інститутів, що забезпечують сталий розвиток економіки регіонів та її послідовну структурну модернізацію. Це

підтверджується тим, що у стратегіях регіонального розвитку складовим системи РІР приділяється менша увага, ніж це належало б на сучасному етапі, крім того спостерігається дублювання функцій, виписаних у регіональних стратегіях розвитку, та тих, що виконуються РІР.

Для досягнення позитивних структурних зрушень більшість регіональних стратегій соціально-економічного розвитку потребують коригування відповідно до зміни соціально-економічної ситуації та стратегічних цілей регіонального розвитку. Щорічні програми соціально-економічного та культурного розвитку регіонів спрямовані переважно на реалізацію поточних завдань на короткостроковий період, недостатньо враховують їх синергетичний вплив на досягнення довгострокових цілей регіонального розвитку.

Загальними недоліками стратегічних і програмних документів є відсутність чітко сформованого і підкріпленого розрахунками бачення перспектив трансформаційних перетворень соціально-економічного розвитку регіонів, описовість і неконкретність їх структурних частин. Такі недоліки знижують значення та дієвість цих документів, зменшують можливість досягнення визначених у них стратегічних цілей. Тобто очевидними є проблеми: вибору пріоритетів, узгодженості цих розділів з макроструктурними стратегічними планами України, створення регіональних центрів відповідальності, можливості місцевих органів влади реалізувати такі стратегії в рамках чинного правового поля і наявних фінансових ресурсів, впровадження механізмів проектного менеджменту. Тобто лише постійний моніторинг виконання стратегічних і програмних документів є єдиним дієвим каналом зворотного зв'язку, що здатний забезпечити досконале управління регіональним розвитком. Моніторинг також дозволить здійснювати інформаційне забезпечення прийняття та коригування управлінських рішень на регіональному рівні щодо нарощення й ефективної реалізації ресурсного потенціалу регіону, подолання структурної розбалансованості економіки, реалізації структурних зрушень.

Інституційне середовище регіональної структурної політики, система РІР як її ядро мають працювати як цілісна інтегрована система, координуючи свою діяльність як по вертикалі (держава – регіон), так і по горизонталі (регіон – регіон). Фактично слід сформулювати інституціолізовану (можливо, законодавчо закріплену) вертикаль РІР, що б забезпечувала проектне управління та фінансування заходів регіональної структурної політики, мала спільні цілі, мобільні ресурси для перерозподілу та дієву систему управління та контролю.

Контроль передбачає формування системи моніторингу регіональної структурної політики. Вона може бути побудована за допомогою запровадження в систему регіонального планування структурних стандартів й орієнтирів.

Структурний орієнтир – структурний склад економіки регіону (держави), ідеальне уявлення про структуру економічної системи, що обирається як віддалена чи середня ціль при проведенні регіональної структурної політики. Виражається в конкретному відсотковому відношенні між видами економічної (промислової) діяльності або між секторами економіки (наприклад, первинним, вторинним і третинним).

Структурний стандарт – інституціолізований, відповідним чином закріплений (законодавчо чи на рівні доктрин або стратегій регіонального розвитку) структурний орієнтир (параметр співвідношення секторів (галузей) економіки).

Використовуючи методику оцінки структурних зрушень, запропоновану Н. Л. Овандер [8; 9], авторами було проведено оцінку внутрішніх і зовнішніх структурних стандартів на коротко-, середньо- та довгострокову перспективу за основними галузями Західного регіону України (табл. 1-2).

Відповідно до обраної методики оцінки, довгострокова перспектива зіставляється з країнами «великої сімки»: Канада, США, Японія, Франція, Німеччина, Італія, Велика Британія, другу групу країн складають Фінляндія та Ірландія, а третю – країни, що успішно увійшли до складу ЄС: Угорщина, Польща, Словаччина, Чехія [8, с. 70]. Як видно з таблиці, Західний регіон України за структурою ВДВ значно відрізняється від усіх груп країн. З Україною різниця дещо менша. Найменше розходжень спостерігається у сфері будівництва, транспорту і торгівлі, проте фінансовий сектор у регіоні є значно меншим, ніж у всіх груп країн, а сектор сільського

Таблиця 1

Структура ВДВ областей Західного регіону України

Сектори	Області Західного регіону							У середньому по Західному регіону
	Львівська	Тернопільська	Закарпатська	Івано-Франківська	Волинська	Рівненська	Чернівецька	
Сільське господарство	9,8	22,7	15,2	12,7	16,8	17,6	20,5	16,5
Промисловість	17,8	12,5	17,2	30	14,6	25,9	10,3	18,3
Будівництво	3,6	3	3,9	4,2	3,7	3,5	6	4
Транспорт і торгівля	31,8	30,4	30,1	24,4	31,9	23,9	26,6	28,4
Фінансові та страхові послуги	5,3	2,5	2,8	3,9	4	3	2,7	3,5
Інші послуги	31,7	28,9	30,8	24,8	29	26,1	33,9	29,3

* Складено авторами.

Таблиця 2

Структурні норми та стандарти за часткою ВДВ

	Внутрішні структурні стандарти за ВДВ		Зовнішні структурні стандарти		
			Коротко-строкова перспектива	Середньо-строкова перспектива	Довгострокова перспектива
			Групи інших країн		
	Західний регіон України	Україна	Трансформційні країни	Країни лідери економічного зростання	Країни «великої сімки»
Сільське господарство	16,5	9,5	3,6	2,5	1,5
Промисловість	18,3	25,7	28	24,9	20,6
Будівництво	4	3,2	6,7	8,2	5,7
Транспорт і торгівля	28,4	29,9	24,7	19,7	19,9
Фінансові та страхові послуги	3,5	5,5	18,8	24,7	29,6
Інші послуги	29,3	26,2	18,2	20	22,7

* Розроблено авторами на основі [8].

господарства – значно вищим, що може свідчити про відставання регіону від світових тенденцій розвитку економіки і гостру потребу у проведенні структурних трансформацій. Ці трансформації мають бути насамперед спрямовані на розвиток фінансового сектору, модернізацію промисловості та технологічне реформування сільського господарства і для досягнення стандарту трансформаційних країни мають бути проведені за 5-7 років.

Варто зазначити, що вагомою перешкодою в розробці та реалізації заходів РСП є нестабільність і недосконалість законодавства щодо механізму управління бюджетними ресурсами регіонів, відсутність законодавчо закріплених податково-бюджетних повноважень регіональних органів влади. Дефіцит, притаманний як державному, так і місцевому бюджетам, загострює проблему ефективності регіональної економіки, що реально проявляється в недофінансуванні таких галузей, як освіта, охорона здоров'я, житлово-комунальне господарство. Актуальними в контексті розв'язання поставленої проблеми залишаються: незавершеність процесу врегулювання відносин між центральними і місцевими органами влади та недостатньо прозорий розподіл міжбюджетних відносин [11, с. 234].

Однією з найвагоміших перешкод для реалізації РСП є не сформована належна фінансово-економічна база органів місцевого самоврядування, що не дає змогу їм надавати повноцінні громадські послуги та ефективно здійснювати власні функції. Тобто для ефективної реалізації повноважень регіональні органи влади повинні мати достатні матеріальні ресурси, показником чого є наявність власного бюджету. Будь-яке делегування повноважень тим чи іншим органам влади має супроводжуватися делегуванням їм відповідних бюджетних коштів. Згідно з практикою європейських країн, слід поступово відходити від фінансування регіональних проектів коштом бюджетів усіх рівнів і переходити до ефективної мобілізації небюджетних коштів, активніше залучати додаткові джерела фінансових ресурсів (у т. ч. інвестиції, залучені шляхом муніципальних позик) [6, с. 16]. Також слід застосовувати нові механізми фінансування, зокрема державно-приватне партнерство та можливості Державного фонду регіонального розвитку.

Своєю чергою, розв'язання проблеми фінансового забезпечення структурних трансформацій в економіці регіонів вимагає розв'язання таких завдань: удосконалення законодавства в бюджетній сфері; зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування; удосконалення механізму формування регіонального бюджету і механізму управління видатками бюджетів регіонів; удосконалення системи міжбюджетних трансфертів. Останнє є особливо актуальним і дискусійним, адже співвідношення податкових надходжень і міжбюджетних трансфертів у структурі доходів зведених місцевих бюджетів упродовж останніх років змінилось на користь останніх і спостерігається їх зростання.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що подолання наявних структурних диспропорцій можливе лише за умови підвищення ролі регіонів у їх соціально-економічному розвитку для проведення ефективних структурних змін і пошуку нових підходів до здійснення процесів регіональних структурних трансформацій. Регіональні органи влади мають бути головними стратегами при виборі структурної політики регіону, їм має належати вирішальне слово при виборі конкретних економічних програм розвитку. Лише за таких умов можна досягнути структурної збалансованості економіки українських регіонів.

Загалом слід зазначити, що подолати наявні структурні диспропорції на регіональному рівні можна лише шляхом: самостійного визначення регіонами довгострокової стратегії соціально-економічного розвитку, вибору засобів її реалізації; збільшення самостійності регіонів у формуванні й видатках бюджету регіону відповідно до компетенції органів регіонального управління; участі суб'єктів господарської діяльності в управлінні регіональним розвитком; активного залучення органів місцевого самоврядування та суб'єктів господарювання до процесів управління і вирішення соціально-економічних проблем розвитку території; впровадження інноваційних технологій і методів задля зниження диспропорцій соціально-економічного розвитку регіону; запровадження структурних орієнтирів і стандартів у практику стратегічного планування економічного розвитку регіонів.

Пріоритетами проведення структурних трансформації слід визнати розвиток третинного (сфера послуг і фінанси) і четвертинного (інформаційна сфера) секторів економіки регіонів, оскільки саме ці сектори виконують трансакційну функцію і генерують найбільшу кількість інновацій, що здатні якісно змінити хід господарського розвитку та, відповідно, структури економіки регіонів.

Подальші дослідження можуть відбуватися в напрямі визначення інтенсивності структурних змін економіки областей Західного регіону України, визначення прогностичних тенденцій розвитку основних видів економічної діяльності та розробки на цій основі заходів структурної корекції економіки цих областей.

Список використаної літератури

1. Взаємодія органів державної влади та місцевого самоврядування у межах нової системи територіальної організації влади в Україні. Аналітична доповідь [Електронний ресурс] / за заг. ред. Г. В. Макарова ; Національний інститут стратегічних досліджень – К., 2011. – 54 с. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Vzayemodiya-00350.pdf>
2. Грабар М. В. Інституційні засади системного розвитку регіону / М. В. Грабар // Економічний простір. – 2012. – №67. – С. 93-103.
3. Дацишин М. Інституційне забезпечення регіональної політики та практика взаємодії органів влади в Україні / М. Дацишин, В. Керецман. – К. : К.І.С., 2007. – 102 с.
4. Державне управління регіональним розвитком України : монографія / за заг. ред. В. Є. Воротіна, Я. А. Жаліла ; Національний інститут стратегічних досліджень. – К., 2010. – 288 с.
5. Спіфанов А. О. Управління регіонами : навч. пос. / А. О. Спіфанов, М. В. Мінченко, Б. А. Дадашев. – Суми : Українська академія банківської справи НБУ, 2008. – 361 с.
6. Касабова І. А. Структурна політика в Україні: шляхи вдосконалення та напрями подальших зрушень / І. А. Касабова // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 2. – С. 15-22.
7. Ковтало Х. Особливості структурної політики в умовах формування постіндустріального суспільства / Х. Ковтало // Галицький економічний вісник. – 2010. – №3(28). – С. 126-131.
8. Кузубов М. В. Оцінка структурних зрушень в економіці України та їх оптимізація / М. В. Кузубов, Н. Л. Овандер // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – №9(111). – С. 66-70.
9. Овандер Н. Л. Методика оцінки структурних зрушень в економіці країни за видами економічної діяльності / Н. Л. Овандер // Вісник Хмельницького національного університету: Економічні науки. – 2011. – №1(171). – С. 178-183.
10. Романюк С. А. Основні вимоги до моделі інституційного забезпечення сучасної регіональної політики / С. А. Романюк // Вісник Сумського державного університету. Серія «Економіка». – 2013. – №1. – С. 45-50.
11. Скірка Н. Я. Структурні трансформації в економіці України та оптимізація механізму державного регуляторного впливу / Н. Я. Скірка // Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України. – 2008. – Вип.18.4. – С. 233-242.

12. Скринник Н. В. Державне регулювання структурних зрушень на рівні регіону / Н. В. Скринник // Наука й економіка. – 2011. – № 3 (23). – С. 134-137.

References

1. Makarova, H. V. (Ed.). (2011). *Vzayemodiya orhaniv derzhavnoyi vlady ta mistsevoho samovryaduvannya u mezhakh novoyi systemy terytorial'noyi orhanizatsiyi vlady v Ukraini. Analitichna dopovid' [The interaction of state and local governments within the new system of territorial organization of power in Ukraine. Analytical report]*. Kyiv: National Institute of Strategic Studies. Retrieved from <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Vzayemodiya-00350.pdf> [in Ukrainian].
2. Hrabar, M. V. (2012). Instytutsiyni zasady systemnoho rozvytku rehionu [Institutional foundations of systematic development of the region]. In *Ekonomichnyy prostir [Economic Space]*: Vol. 67 (pp. 93-103). Dnipropetrovsk: Dnieper State Academy of Civil Engineering and Architecture. [in Ukrainian].
3. Datsyshyn, M., & Keretsman, V. (2007). *Instytutsiyne zabezpechennya rehional'noyi polityky ta praktyka vzayemodiyi orhaniv vlady v Ukraini [Institutional support of the regional policy and practice of interaction authorities in Ukraine]*. Kyiv: K.I.S. [in Ukrainian].
4. Vorotin, V. Y., & Zhalilo, Y. A. (Eds.). (2010). *Derzhavne upravlinnya rehional'nym rozvytkom Ukrainy [State Management of Regional Development of Ukraine]*. Kyiv: National Institute of Strategic Studies. [in Ukrainian].
5. Yepifanov, A. O., Minchenko, M. V., & Dadashev, B. A. (2008). *Upravlinnya rehionamy [Regional Management]* (Manual). Sumy: Ukrainian Academy of Banking of the NBU. [in Ukrainian].
6. Kasabova, I. A. (2008). Strukturna polityka v Ukraini: shlyakhy vdoskonalennya ta napryamy podal'shykh zrushen' [Structural policy in Ukraine: Ways for improving and directions for further improvements]. *Aktual'ni problemy ekonomiky – Actual Problems of Economics*, 80(2), 15-22. Kyiv: National Academy of Management. [in Ukrainian].
7. Kovtalo, K. (2010). Osoblyvosti strukturnoyi polityky v umovakh formuvannya postindustrial'noho suspil'stva [Features of structural policy in the context of post-industrial society forming]. *Halyts'ky ekonomichnyy visnyk – Galician Economic Bulletin*, 28(3), 126-131. Ternopil: Ternopil Ivan Pulyuy National Technical University. [in Ukrainian].
8. Kuzubov, M. V. (2010). Otsinka strukturnykh zrushen' v ekonomitsi Ukrainy ta yikh optymizatsiya [Evaluation of structural changes in the economy of Ukraine and their optimization]. *Aktual'ni problemy ekonomiky – Actual Problems of Economics*, 111(9), 66-70. Kyiv: National Academy of Management. [in Ukrainian].
9. Ovander, N. L. (2011). Metodyka otsinky strukturnykh zrushen' v ekonomitsi krainy za vydamy ekonomichnoyi diyal'nosti [A technique for assessing of structural changes in the economy of country by economic activities]. *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu: Ekonomichni nauky – Bulletin of the Khmelnytsky National University: Economics*, 171(1), 178-183. [in Ukrainian].
10. Romanyuk, S. A. (2013). Osnovni vymohy do modeli instytutsiynoho zabezpechennya suchasnoyi rehional'noyi polityky [The main requirements for a model of institutional support of modern regional policy]. *Visnyk Sums'koho derzhavnoho universytetu. Seriya «Ekonomika» – Bulletin of Sumy State University. Series «Economy»*, 1, 45-50. [in Ukrainian].
11. Skirka, N. Y. (2008). Strukturni transformatsiyi v ekonomitsi Ukrainy ta optymizatsiya mekhanizmu derzhavnoho rehulyatornoho vplyvu [The structural transformations in the economy of Ukraine and optimization of mechanism for state regulatory impact]. In *Naukovyy visnyk Natsional'noho lisotekhnichnoho universytetu Ukrainy [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]*: Vol. 18(4) (pp. 233-242). Lviv. [in Ukrainian].
12. Skrynnyk, N. V. (2011). Derzhavne rehulyuvannya strukturnykh zrushen' na rivni rehionu [State regulation of structural changes at the regional level]. *Nauka y ekonomika – Science and Economy*, 23(3), 134-137. [in Ukrainian].

Lutskiv O. M., Maksymchuk M. V. The institutional environment of regional structural policy.

Basic concepts and draft conceptual foundations of institutional frameworks of regional structural policy, which includes the activities of the public authorities at regional and sub-regional level, aimed at achieving a balanced and effective structure of the regional economy of the state is determined. Objectives, strategic goals

and priorities of regional structural policy of Ukraine and the proposed conceptual and methodological tools, the system measures selected to achieve strategic goals and priorities are outlined. The problems of institutional frameworks of regional structural policy are researched.

The main attention in the article paid to determining basic concepts and delineation of conceptual foundations of institutional frameworks of regional structural policy, formulation of proposals for monitoring implementation of structural policies, including based on the introduction of structural standards and benchmarks. Using the method of assessing structural changes were evaluated internal and external structural standards for short, medium and long term perspective by major branches of economy of Western Ukraine. According to the chosen methodology for assessing the long-term perspective is matched with three groups of highly developed countries. Because of the comparative studies of the selected structural standards and guidelines range of structural problems of the economy and its western region, proposed solutions to these problems are defined.

The main obstacles to the implementation of effective structural changes in the economy of the region and submitted proposals for their elimination are defined. In particular, the focus is primarily on the decorrupcted and demonopolised institutional environment that inhibits structural changes, preserves inefficient economic structure of regions of the state. The proposals for the transformation of regional and district state administration and formation on the basis of their administrative structures of the European model. Special attention is focused on the formation mechanism of formation mechanism of the regional budget and expenditure management budgets regions; instability and imperfection of the legislation concerning the mechanism of budget resources of the region; absence of legally enforceable fiscal powers to regional authorities; inadequacies of the system of intergovernmental transfers.

Main priorities for structural transformation including the development of the tertiary (services and finance) and quaternary (information area) of regions sectors, as these sectors perform transactional function and generate the largest number of innovations that are able to qualitatively change the course of economic development are grounded.

Key words: regional structural policy, institutional environment, college, institution, region, structural standards and guidelines, restructuring, structural adjustment, structural transformation, structural changes.

Луцків Е. Н., Максимчук М. В. Институциональное обеспечение региональной структурной политики.

Определены базовые понятия и очерчены концептуальные основы формирования институциональной среды региональной структурной политики, под которой понимается деятельность соответствующих органов государственной власти на региональном и субрегиональном уровне, направленная на достижение сбалансированной и эффективной структуры экономики регионов страны. Определены цели, стратегические цели и приоритеты региональной структурной политики Украины и предложено концептуально-методологический инструментарий и систему мер для достижения выбранных стратегических целей и приоритетов. Исследованы проблемы формирования институциональной среды региональной структурной политики. Определены приоритеты проведения структурных трансформаций, которые заключаются в ускоренном развитии третичного (сфера услуг и финансы) и четвертичного (информационная сфера) секторов экономики регионов. В результате проведенных сравнительных исследований на основе выбранных структурных стандартов и ориентиров определен круг структурных проблем экономики страны и ее западного региона, предложены пути решения этих проблем.

Ключевые слова: региональная структурная политика, институциональная среда, институт, институция, регион, структурные стандарты и ориентиры, реструктуризация, структурная коррекция, структурная трансформация, структурные изменения.

Луцків Олена Миколаївна – кандидат економічних наук, старший науковий співробітник відділу регіональної економічної політики Інституту регіональних досліджень НАН України (e-mail: luololen@i.ua)

Максимчук Максим Віталійович – кандидат економічних наук, старший науковий співробітник відділу регіональної економічної політики Інституту регіональних досліджень НАН України. (e-mail: regionmak@i.ua).

Надійшло 22.08.2014 р.